

Kaip padėti vaikui, kuris tyčiojasi iš kitų

- Kalbėkite su vaiku apie tai, ką sužinojote ir padėkite vaikui priimti atsakomybę už elektronines patyčias.
- Įvardinkite, kokias pasekmes ir jausmus elektroninės patyčios gali sukelti patiriančiam vaikui. Ugdykite vaiko empatiją, skatindami susimąstyti apie tai, kaip jis galėtų jaustis aukos vietoje. Kartais virtualus ir realus gyvenimas yra atskiriami arba vaikų suvokiami kaip du skirtingi pasauliai, tačiau nors patyčios ir vyksta elektroninėje erdvėje, kitam skauda – realybėje.
- Priminkite arba informuokite apie netinkamo elgesio pasekmes. Pavyzdžiui, įveskite apribojimus technologijų naudojimui ar sugriežtinkite savo priežiūrą, kai vaikas naršo internete.
- Rodykite vaikui pagarbaus elgesio pavyzdį. Atminkite, kad vaikai mokosi ir perima elgesio modelį, stebėdami aplinką bei juos supančių žmonių elgesį.
- Aptarkite su vaiku bendravimo internete etiketą. Kaip ir realiame pasaulyje, elektroninėje erdvėje taip pat egzistuoja tam tikros bendravimo taisyklės. Paprastai vaikai drąsiau elgiasi, bendraudami virtualiai, leidžia sau pasakyti daugiau, negu būtų pasakę gyvai, „akis į akį“. Jiems galima paaiškinti, kad bendraujant elektroninėje erdvėje reikėtų su kitais elgtis taip pat pagarbiai, kaip ir realiame gyvenime.
- Palaikykite mokyklos strategiją patyčių klausimu. Jei mokykla taip pat imasi tam tikrų veiksmų, kad vaikai nesityčiotų, labai svarbu, kad tėvai palaikytų tokias mokyklos iniciatyvas.

Būkite saugūs patys ir padėkite vaikams jaustis saugiai elektroninėje erdvėje!

Naudingos nuorodos:

www.bepatyciu.lt

www.vaikulinija.lt

www.draugiskasinternetas.lt

www.esaugumas.lt

Vaikų linija

Pagalba vaikams ir paaugliams telefonu
116 111 kasdien nuo 11 iki 21 val.
ir internetu www.vaikulinija.lt

www.vaikulinija.lt | www.bepatyciu.lt
www.facebook.com/vaikulinija | www.facebook.com/bepatyciu

Projekto „Saugusis internetas“ partneriai:

ITC

Vaikų linija
116 111 www.vaikulinija.lt

INHOPE
ins@fe

Lankstinuko leidyba finansuojama
Europos Sąjungos programos
„Saugusis internetas“ lėšomis.

Elektroninės patyčios. Kaip padėti vaikui?

Rekomendacijos tėvams

Elektroninės patyčios – tai agresyvus ir tyčinis elgesys, kuriuo siekiama pažeminti, įskaudinti, išgąsdinti kitą (-us). Elektroninės patyčios gali vykti elektroniniais laiškais, žinutėmis, pokalbių svetainėse, socialiniuose tinkluose, o taip pat naudojant mobiliuosius telefonus.

Elektroninių patyčių formos:

- *Įžeidinėjimai* virtualioje erdvėje, kai vaikas yra įžeidinėjamas viešai, kitiems matant ar girdint, o tai gali sukelti baimės ir gėdos jausmą patiriančiam vaikui. Pavyzdžiui, socialinio tinklo profilyje yra užrašomi įvairūs keiksmažodžiai, vaikas viešai pravardžiuojamas.
- *Šmeižimas internete*, kai apie vaiką ar jų grupę yra skleidžiami gandai. Pavyzdžiui, mergaitės du savo bendraklasius vadina „pora“, siuntinėja kitiems bendraklasiams žinutes ir elektroninius laiškus apie tai, tokiu būdu skleidžiamą klaidingą informaciją.
- *Apsimetimas kitu asmeniu* ir kenkimas kito reputacijai. Elektroninėje erdvėje yra lengva išlikti anonimišku ir slėpti savo tapatybę, taip pat galima apsimesti tuo, kuo iš tikrųjų nes. Pavyzdžiui, septintokas norėdamas pajuokauti, apsimesa savo bendraklase ir jos vardu rašo SMS žinutes kitoms klases mergaitėms, pravardžiuodamas jas įvairiais negražiais žodžiais.

- Apgaulės būdu *išgaunama asmeninė informacija* ir paviešinama kitiems. Tai gali būti asmeninės nuotraukos, video filmukai, prisijungimo duomenys ir kita svarbi vaikui informacija, kuria jis nenori dalintis su kitais.
- *Atstūmimas* ir nepriėmimas į draugų grupę pokalbių kambariuose, socialiniuose tinkluose ir kt.
- *Persekiojimas*, kuomet grasinama kaip nors pakenkti, tarkime, sumušti, arba teigiama, kad vaikas yra paslapčia stebimas.
- *Įvairių su vaiku susijusių situacijų filmavimas ir įkėlimas bei platinimas internete*. Vaikas gali būti filmuojamas jam nepatogiose situacijose, pavyzdžiui, netinkamai atsakinėjantis pamokoje, prastai atliekantis užduotį kūno kultūros pamokoje, taip pat gali būti filmuojami ir viešinami *smurtiniai veiksmai prieš vaiką*.

Elektroninės patyčios vyksta 24 valandas per parą, sparčiai plinta ir dažnai būna anoniminės.

Jei vaikas patiria elektronines patyčias

- Kartais yra lengva suprasti, kad vaikas patiria patyčias, nes jis pats pasipasakoja tėvams, norėdamas pasidalinti savo išgyvenimais ir gauti pagalbą. Tačiau dažniau vaikai slepia nuo tėvų ar nenori dalintis tuo, kas su jais vyksta elektroninėje erdvėje.
- Vaikai gali nenorėti nuliūdinti tėvų, taip pat gali bijoti skuboto ir impulsyvaus suaugusiųjų reagavimo (pavyzdžiui, kai skubotai nusprendžiama „pamokinti“ skriaudėjus, susisiekti su jų tėvais ir kt.). Kartais tėvai, bandydami apsaugoti savo vaikus nuo elektroninių patyčių, uždraudžia jiems naudotis internetu, mobiliaisiais telefonais. Tai yra ta tėvų reakcija, kurios vaikai gali bijoti, todėl nenorėdami likti atskirti nuo bendravimo elektroninėje erdvėje, vaikai gali vengti pasakoti tėvams apie elektronines patyčias.

Požymiai, galintys byloti apie patiriamas elektronines patyčias

Svarbu atkreipti dėmesį į vaiko elgesio pasikeitimus, pavyzdžiui, jei vaikas anksčiau džiugiai naudodavosi kompiuteriu ir staiga pradėjo nebenorėti juo naudotis, tai gali reikšti, kad jis patiria elektronines patyčias. Kiti požymiai gali būti:

- Vaikas vengia kalbėti apie tai, ką veikia internete, su kuo bendrauja ir kt.
- Vaikui dažnai kinta nuotaikos.
- Vaikas visiškai nustoja naudotis kompiuteriu, mobiliuoju telefonu.
- Vaikui kyla nemalonūs jausmai padirbus kompiuteriu.

Pagalba patiriančiam vaikui

- Kalbėkite su savo vaiku ir išklausykite jį, be kritikos ir kaltinimų. Vaikui svarbu jaustis išgirstam ir priimtam.
- Paaiškinkite vaikui, kaip jis galėtų išvengti patyčių: neatsakinėti į provokuojančias žinutes, blokuoti siuntėją, pranešti apie netinkamą kitų elgesį ir įžeidinėjimus svetainės administratoriui.
- Kreipkitės į švietimo įstaigos personalą, jei skriaudėjai yra iš vaiko mokyklinės aplinkos: klasės auklėtoją, administraciją, mokykloje dirbančius specialistus.
- Padėkite vaikui užmegzti draugiškus santykius su bendraamžiais. Įtraukite jį į veiklas, kur vaikas galėtų susirasti naujų draugų.
- Vaiko negalima palikti vieno spręsti elektroninių patyčių problemą, jam reikalinga suaugusiųjų pagalba.

Jei vaikas tyčiojasi iš kitų

- Tėvams gali būti sunku pripažinti, kad jų vaikas netinkamai elgiasi su kitais vaikais. Jei vis dėlto sužinojote, kad jūsų vaikas skriaudžia kitus elektroninėje erdvėje, visų pirma *klausykitės*.
- *Paprašykite parodyti*, kur elektroninės patyčios vyksta, pavyzdžiui, paprašykite atsiųsti elektroninius laiškus, kuriuos jūsų vaikas siuntė, parodyti padarytas elektroninių patyčių situacijų ekrano nuotraukas („print screen“) ir pan.
- *Pripažinkite, kad vaikas pasielgė netinkamai*. Kuo anksčiau bus pripažinta problema ir kuo greičiau ji bus sprendžiama, tuo didesnė tikimybė išvengti nepageidaujamų pasekmių, kurias toks elgesys kelia ne tik aplinkiniams, bet ir pačiam skriaudžiančiam kitus vaikus.

Požymiai, galintys byloti apie tai, kad vaikas tyčiojasi iš kitų:

- Perdėtas noras naudotis kompiuteriu.
- Vaikas naudoja skirtingas vartotojų vardus, skirtingus el. paštus.
- Vaikas slepia ir nepasakoja apie tai, ką veikia internete (pavyzdžiui, uždaro internetinės svetainės langą, išjungia kompiuterį suaugusiems priėjus).
- Vaikas agresyviai elgiasi realiame gyvenime ar bendrauja / draugauja su skriaudėjais

